

Preparat minn Ross S. Brug

**BAZILICA SAN GORG - VICTORIA
NOVENA TAL-MILIED 1999**

L-EWWEL JUM

IRRIDU NAGHMLU DINJA AHJAR

Darba wahda kien hemm wiehed ragel li kien dejjem jara kollox iswed. Biex taghqad kiek jilbes ukoll nuccali iswed hafna. Ghalih kull haga li kien hawn fid-dinja kienet kerha hafna, kollox kien kattiv ghall-ahhar. Dan ir-ragel kien pessimista nill-aqwa, u zgur li jaghmlu x'jaghmel qatt ma kien ser jirnexxielhom ibidlulu fehemtu. Ma kien kapaci jara xejn tajjeb, xejn ma kien sabih fid-dinja.

Il-fjuri li kienu jimlew il-gonna, ghalih kienu kollha kemm huma grizi u monotonu. L-annimali ma kienu qed jaghmlu xejn fid-dinja ghajr biex jaeghtu fastidju jew bl-ghajjat taghhom jew inkella bl-intejjen taghhom. Kien jobghod hafna l-inbieh tal-klieb kif ukoll it-tinwieg tal-qataates li kienu jghixu madwar id-dar tieghu. Lit-tfal ma setghax jarahom ghaliex kien jghid li huma kelhom qalbhom hazina u kapriccjuzi.

Xi nghidu imbagħad għal dak li kien jghid ghax-xjuh u ghall-anzjani, avolja kien anzjan huwa stess. Kien jghid li huma nies li il-hin kollha jirrepetu dak li jkunu qalu. Liz-zghazagh ma setghax jarahom għaddejjin biss minn hdejh, ghaliex skond il-fehma tieghu kien jagħmlu storbju bla sens u kienu kollha mimlija bihom infuħhom. Fi kliem iehor: xejn ma kien jinżillu..... xejn ma kien jaegħiha gost.

Hu kien bniedem sförtunat, miskin. Izda jista' jkun ukoll li l-isfortuna kien gaba b'idejh huwa stess. Meta forsi kien jahbat ma' xi gebla li kien ikun hemm fnofs ta' triq, kien ikabarha hafna u kien jghid li kien kwazi kwazi kiser siequ u kellu kwazi jehdu l-isptar. Imbagħad x'ingħidu kif kien igib ruhu mal-Mulej? It-talb tieghu lil Alla kien dejjem ta' din il-ghamla:

"Imma, Mulej, ghaliex qiegħed tippermetti li jkun hawn tant hazen fid-dinja? Ghaliex hawn il-gwerer, hawn daqshekk vjolenza, terremoti, ghargħar u uragani li jkaxkru kollox li jsibu quddiemhom? Veru, jiena ma tantx jinzluli t-tfal!..... Izda lanqas hija haga gusta li hafna minnhom dawn it-tfal imutu bil-guh!.... X'qed tagħmel Mulej sabiex tħin lil dawk l-imgiddmin, li qed jaraw gisimhom jaqa' bicca bicca? X'qed tagħmel Mulej biex ikun hawn dinja ahjar, u tibdel lid-dinja f'genna ta'l-art?"

Kull filghodu u kull filghaxija, dan ir-ragel kien jitlob hekk lill-Mulej, jekk dan tieghu setgha qatt jigi interpretat bhala talb!

Izda jum wiehed il-Mulej tilef il-pacenzja li kien qed jiehu b'dan ir-ragel, u baghatlu anglu minn tieghu. Kien baqa' xi ftit granet ghall-festa tal-Milied. L-anglu dahal fid-dar ta' dan ir-ragel. L-anglu kien liebes tassew sabih, b'dija liema bhala hierga minnu. Il-gwienah tieghu kienu kollha kemm huma ikkuluriti u kellu lehen tassew sabih. Ir-ragel kien sarlu l-hin biex jidhol jistrieh fis-sodda peress li l-hin kien issa ghamel gmielu. L-anglu baqa' wieqaf fil-bieb tal-kamra ta' l-irqad ta' dan ir-ragel. Dan hekk kif rah, qallu:

"Min int? Ma naghmlux mod li inti xi halliel li gejt sabiex tisraqni, hux?
Ghalfejn qed iggorr fuq spallejk dawk il-gwienah skuri u koroh li ghandek?"

"Jiena anglu tal-Mulej", qal il-messaggier, filwaqt li pprova jbiddel lehnu qalli jghatt i-lehen hlejju li bihkien imzejjien. "Il-Mulej ordnali sabiex nigi hawnhekk hdejk biex nghidlek li issa il-Mulej xeba' sai-ponta ta' imniehru minhabba l-ilmenti u l-krib tieghek! Int bi kliemek qed iddejjaq lil genna kollha kemm hi!"

"Isma', jiena qed ingerger u nilmenta, ghaliex qed nara d-dinja taqa' bicciet madwari, u qed nittendi ukoll li l-Mulej ma huwa qed jagħmelx xejn biex ibiddel ir-rotta u jwaqqaf dan it-tifrik!" qal ir-ragel. "Il-Mulej anqas sebħa wieħed ma hu jcaqlaq biex ibiddel l-affarijiet. Per ezempju, x'ghamel il-Mulej sabiex igieghel lis-sindku ta' din il-belt sabiex jasfalha ftit it-toroq tagħha, sabiex jara li l-bozoz tad-dawl li ilhom zmien mitfija, jibdilhom halli jdawwlu mill-gdid it-triqat? X'ghamel il-Mulej biex il-playing field titranga suret in-nies?.... Dawn huma affarrijiet tassew zghar. Imbagħad xi nghidu għal dak li qed jigri fid-dinja in generali?"

L-Anglu tbissem u qallu: "Il-Mulej zgur li fdawn l-ahhar erbghin sena għamel hafna affarrijiet sabiex itejjeb id-dinja. Xejn xejn, Hu qabbar persuna sabiex tara kif issewwi l-hsarat li kien hawn; sabiex tara li tirranga lid-dinja. Izda, din il-persuna, dizgrazzjatament. mhix qed taqdi dmira sewwa u kif jixtieq il-Mulej. Mhix qed tagħmei dak li qalilha u stenna minnha l-Mulej, peress li qed tghaddi hafna u hafna hin tgerger u tilmenta".

"Għidli ftit min hija din il-persuna", kien pront staqsa dan ir-ragel.... "Għidli x'jismha jew inkella x'jismu! Ghada filghodu malli titla' x-xemx immur infitħex lil din il-persuna u nfakkarha x'inhuna sewwa d-dmiorijiet li hija għandha!"

"Imma inti verament trid tkun taf l-isem ta' dik il-persuna?" staqsa kollu herqan l-anglu.

"Da zgur ukoll! Ara tahseb li ser nibza' immur inkellimha.... kif ghidtlek, ghada stess immur u nuriha bl-izball ikrah li qed tagħmel u bir-responsabbilta' tagħha biex igġib id-dinja ahjar!" hatfu r-ragel.

"Tajjeb, lilek nghidlek!.... Din il-persuna hija INT Erbghin sena ilu, l-Mulej baghat lilek fid-dinja u lilek il-Mulej ghamlek kapaci sabiexn tbiddel id-dinja..... Ma jidhirlekx, li l-Mulej ghamel iktar milli kellu jaghmel? Mhux ahjar tisctaqsie lilek innifsek, ghaliex int qatt ma ghamilt xejn biex tbiddel id-dinja?"

Dak ir-ragel ilsieno wehel mas-saqaf ta' halqu..... Beda kwazi kwazi jtemtem, imbagħad għamel il-kuragg u lil Anglu qallu: "U skondint, x'suppost għandi nagħmel jien?"

"L-ewwelnett, hemm bzonn li inti tibda' tara l-affarijiet sbieh li inti għandek madwarek. Imbagħad qis li trodd hajr lil Alla ta' dawn l-affarijiet sbieh li pogga għad-disposizzjoni tiegħek. Rigward l-affarijiet koroh, trid tipprova tbiddilhom int!"

"Imma kif?" staqsa ir-ragel. "L-ewwelnett", qallu l-Angli, "aqbad u inza' minn ghajnejk dak in-nuccali skur u ikrah li inti għandek..... Meta jirnexxilek tagħmel hekk, inti tittendi minnufih li l-fjuri tal-gonna huma kollha kemm huma ikkulurit bhalam ikkulurit huma l-gwienah li qed ingorri jiena fuq spallejja!"

Tfal anke ahna hafna drabi nagħmlu bhal dan ir-ragel: ingergru, ingorru, nirabbjaw..... Jekk ahna irridu nhejju ruhna ghall-Festa tal-Milied li gejja, jekk ahna irridu nlestu post f'qalbna għat-Tarbija ta' Betlehem, hemm bzonn li anke ahna nibdew infittxu li naraw is-sabih u nirrangaw dak li huwa ikrah.... Forsi mhux hekk nagħmlu meta fid-dar tagħna nibnu l-presepu u narmaw il-Christmas Tree?

Barra minn hekk kemm tkun haga tassew sabiha li kieku matul din in-novena nfittxu li nghinu lil xi persuna li hija fil-bzonn, forsi xi mara anzjana jew xi ragel anzjan li qed jghix wahdu u mmorru nzuruhom u nagħmluhom kuntenti bil-presenza tagħna. Ma tafx kemm jieħdu gost b'dik il-kelma li tħidilhom, b'dik ic-cajta li taqsam magħhom, b'dik l-id li tagħfas l-idejn tagħhom.... Mħumiex affarijiet kbar.... huma affarijiet li jekk irridu nistgħu nagħmluhom verament, u zgur li Gesu' Bambin jieħu gost hafna bina.

Mistoqsijiet:

1. Veru li fid-dinja hawn affarijiet tajba u affarijiet hziena?
2. Kien qed jirraguna sewwa dak ir-ragel li kollox kien idejjqu, anke it-tfal u l-annimali?
3. Dak ir-ragel kien jitlob sew meta kien jitkellem ma' Gesu` ta' kuljum?
4. X'bagħatlu l-Mulej sabiex jiftahlu ghajnejh?
5. Ghaliex dak ir-ragel haseb li l-gwienah ta' l-anglu kien koroh u grizi?
6. X'ried ifisser biha l-anglu meta qalli li l-Mulej erbghin sena qabel kien diga bagħat persuna fid-dinja sabiex tiranga hi l-affarijiet hsieni li kien hawn?
7. Ghaliex l-affarijiet baqghu hziena? Tort ta' min?
8. L-Anglu talab xi affarijiet difficli mingħand dak ir-ragel?
9. Nistgħu ahna nagħmlu dawk l-affarijiet li l-Anglu qal li l-Mulej qed jistenna mingħand dak ir-ragel?
10. Minn fejn ser nibdew biex nagħmlu dak li jridna nagħmlu Gesu`?

BAZILIKA SAN GORG - VICTORIA NOVENA TAL-MILIED 1999

IT-TIENI JUM:

INHOBBOK KIF INT

Darba wahda kien hemm wiehed raghaj li kellyu mitt naghga. Ta' kull filghodu, qabel ma kien johroghom mill-maqjel, ir-raghaj kien jghoddhom kollha. Kien jaf lil kull wahda minnhom b'isimha. Kien ihallihom jghaddu minn quddiem wahda wahda, johrogu mill-bieb tax-xatba u kien imelsilhom dak is-suf bajdani li kellhom fuq daharhom.

"Grazzi Mulej", kien jghid, hekk kif kien jasal fin-numru mijja: "anke dan il-lejl l-ebda naghga ma harbitli jew inkella ittieket minn xi lupu mgewwah!"

Ir-raghaj kien jitlaq bihom ilkoll lejn l-ghelieqi sabiex hemmhekk ikunu jistghu jieklu l-haxix li tant huwa bzonnjuz ghalihom. Kien iressaqhom lejn merghat kollhom hdura, jara li hdejjhom ikun hemm nixxieghat ta' ilma safi biex ikunu jistghu jixorbu minnu.

Filghaxija, hekk kif is-sema kien jibda jiddallam, ir-raghaj kien imexxi lill-mitt naghga li kellyu lejn il-maqjel. Biex jagħmel hekk kien ikollu jaqsam wied sewdieni. Fost dawk il-mitt naghga kien hemm wahda li kellha s-suf tagħha iswed tuta. Id-disa' u disghin nagħġa l-ohra kien jaqbdu ma' din in-0nagħga sewda u kienu jghadduha xi ffit biz-zmien. Kienu jghidulha:

"Imma kemm inti kerha! Kemm inti differenti minna! Tghid x'ser jagħmel bis-suf tiegħek is-sid tagħna meta jasal iz-zmien biex igizzek? Mhux hekk biss: izda ahna ma nistghux nifħmu x'qed igieghelu jzommok hawnhekk magħna, ahna li ahna tant sbieħ u tant bojod?!?" Ghaliex ma taqbadx u titlaqna u tmur x'imkien il-bogħod forsi jirnexxilek issib xi merħla ta' nagħag suwed bhalek? Hawnhekk fostna tidher tistona....! Kieku taf kif qed twaqqalna wicċna l-art! Ahna ma rridukx!.... Itlaq.... Mur....".

In-nagħag la jiġid mu u lanqas jagħtu biz-zewg, izda dawk id-disa' u disghin nagħġa bajda zgur li xtaqu jqattgħuha bicciet lil dik in-nagħġa sewda. Din in-nagħġa bdiet tghid bejna u bejn ruhha:

"Nahseb li għandu ragun huti in-naghag l-ohra! Huma kollha bojod, jiena differenti hafna minnhom. Jiena kerha u forsi, min jaf, jiena kattiva ukoll bla ma nafl.... Jiena qisna tebgha linka sewda fuq karta bajda.... Anke ir-raghaj, zgur li ma tantx jiehu gost bija. Lili ma jghidli xejn, izda jiena certa li anke hu jisthi jehodni mieghu, peress li jiena sewda u kerha. Jiena ma jixraqlix noqghod f'din il-merħla. Ma jixraqlix l-attenzjoni tar-raghaj.... Jaqbel li nitlaq u ma nhallihomx iktar imsallbin bija!"

Lejn wiehed fix-xahar ta' Dicembru, in-naghga s-sewda, filwaqt li hutha n-naghag l-ohra kienu reqdin, u filwaqt li anke r-raghaj kien rieqed, irnexxielha taqbes ic-cint li kien idawwar il-maqjel u harbet. Resqet lejn bosk li kien hemm fil-qrib u baqghet diehla 'il gewwa fih. Harset madwarha. Kollox beda jidher ikrah madwarha, kollox kien sar ktar difficiċi.

Ix-xewk u l-ghollieq li kien hemm mferrxa fil-passaggi tal-bosk bdew iqattghu mis-suf tagħha. Il-gebel ippuntat beda jweggħalha saqajha. U n-naghag kompliet miexja u miexja. Fid-dlam, ma ttendiet li kienet resqet hdejn hofra kbira li kienet tagħti għal go wied, u waqghet għal isfel. In-naghha bdiet tħajjal b'kemm kellha saħħa!

"Jiena issa mejta!.... Din hija l-mewt li verament jixraqli!.... B'hekk ma nibqa' nagħti fastidju lil hadd!" qalix tolfoq b'qalbha maqsuma n-naghha.

Ir-raghaj, l-ghada filghodu, mingħejr lanqas biss ghadd in-naghag mill-ewwel ittenda li n-naghga s-sewga kienet nieqsa. Halla lid-disa' u disghin nagħha gewwa l-maqjel u hareg ifittem lin-naghga s-sewda. Beda jħid bejn ruhu:

"Nittama li l-lupu mhux diga tertaqha bi snieni!.... Izda ma deher l-ebda taqtir tad-demm minn kull fejn għaddejt!"

Ir-raghaj mexa fuq li mexa u wasal hdejn il-hofra li semmejna qabel. Beda jsejjah lin-naghha b'isimha. In-naghha semghetu, izda bejn il-biza' li kellha u bejn il-kesha xxoqq il-ghadam li fiha ghaddiet il-lejl, b'kehen kemmkemm jinstema; ghajtet hi ukoll: "Hawn qegħda, ghaziz ragħaj! Izda, la tqogħodx tinzel hawn isfel sabiex issalvani. M'inhix denja li nerga' nigi lura lejn il-maqjel! Hallini mmut....

Ir-raghaj ipprova jinzel hemm isfel fejn in-naghha. Idejh u wiccu ingirfu mix-xewk u mill-blat ippuntat li kien hemm. Fl-ahhar irnexxielu jasal, refghaha fuq spallejħ u telaq biha kollu ferhan lejn il-maqjel. Matul it-triq ma għamilx haga ohra ghajr imelles lin-naghha u jpespsilha f'widnejha: "Int in-naghha preferuta tieghi.... Mingħajrek il-merħla zgur li tidher ferm kerha, ferm ifqar.... Jiena nhobbok, propru ghaliex inti sewda.... ghaliex inti tassew differenti minn l-ohrajn!"

Gheziez tfal: qeghdin taraw kemm kien ihobbha ir-raghaj lin-naghga s-sewda. Avolja kienet sewda kienet importanti hafna ghalih. Anke ahna, kull wiehed u wahda minna ahna importanti hafna ghal-Gesu'. Hu ihobbna b'imhabba tal-genn u jrid li ahna, nibqghu dejjem hdejh u hdejn shabna. Jehtieg ukoll li ahna ma niggieldu qatt ma' shabna l-ohra.

Bi thejjija ghall-festa tal-Milied dan qwed jistenna li ahna nhobbu iktar lil shabna u jekk forsi miggielda maghhom nippruvaw nersqu lejhom halli naghmlu paci. Ma irridux ninsew li Gesu' ghalhekk gie fid-dinja sabiex igib il-paci fid-dinja. Inkella x'jiswa l-Milied jekk nibqghu miggielda ma' shabna?

Mistoqsijiet:

1. Kemm kien hemm naghag fil-maqjel tar-raghaj?
2. X'kien jaghmel ir-raghaj ta' kull filghodu hekk kif ikun hiereg bil-merhla tieghu lejn l-ghelieqi?
3. Kienu jiftehmu bejniethom in-naghag kollha li kien hemm fil-maqjel?
4. Ghaliex ma riduhiex maghhom lin-naghga s-sewda?
5. In-naghga s-sewda kienet tiehu gost bil-kummenti ta' shaba in-naghag l-ohra?
6. Ma x'hiex xebbhet lilha nnifisha n-naghag s-sewda?
7. X'ghamlet din in-naghga darba wahda bil-lejl, fix-xahar ta' Dicembru?
8. Xi gralha ezattament wara li harbet il-bogħod mill-maqjel?
9. Ir-Raghaj ta' kaz tan-naghga s-sewda jew inkella qal li ma jimpurtax?
10. X'qaltlu n-naghga meta sabha fil-wied, itterter bil-bard?
11. X'ghamlilha r-raghaj lin-naghga wara l-i kien sabha?
12. X'qalilha r-raghaj hekk kif kien sejrin lura lejn il-maqjel?
13. Meta ahna niggieldu u nghajjru lil shabna, Gesu` jiehu gost bina?
14. Meta ahna niggieldu ma' Gesu` permezz tad-dnub, x'jaghmel Gesu` biex jerga' jressaqna lejn shabna?

BAZILICA SAN GORG - VICTORIA NOVENA TAL-MILIED 1999

IT-TIELET JUM:

DMUGH FUQ IL-FAHAM

F'pajjiz zghir gewwa l-Afrikas kien hemm jghix flimkien ma' martu u ma' sitt itfal uliedu wiehed ragel li kien jismu Mabu'. Dan kien ragel tassew fqajjar, u ma kellhomx ghaxja ta' lejla. Hu kien jghgix ma' martu u wliedu f'gharix mibni mill-qasam u t-tajn. Mabu', martu u uliedhom kellhom il-gilda taghhom sewda faham, kienet ukoll tleqq hekk kif r-raggi tax-xemx kienu jahbtu fuqha. Jum wiehed, Mabu' qal lil martu:

"Ta' kull jum minn pajjizna qed jitilqu numru dejjem ikbar ta' irgiel li qed imorru jfittxu x-xoghol fpajjizi ta' l-Ewropa. Nixtieq li naghmel bhalhom, u anke jien napprova nfitteks ix-xoghol f'xi wiehed minn dawn il-pajjizi. Jiena naf nahdem sewwa l-art; naf inhaffer il-bjar, u naf ukoll naqtghu s-sigar tal-bosk u tal-forsti. Forsi, min jaf: fl-Ewropa jkun hemm min ikollu bzonn tal-hidma tieghi. Jiena nibghatlek il-flus li naqla'. Tinkwetax..... Meta nkunu warrabna gods mhux hazin li bih inkunu nistghu nghaddu x-xjuhija tagħna, u li jservu ukoll ghall-futur ta' uliedna, nigi lura u ma nergax niccaqlaq minn hawnhekk!!

Mabu' irnexxielu jitla' bil-mohbi fuq vapur li kien ser iusalpa lejn l-Ewropa. Mieghu kien hemm ukoll numru mdaqqas ta' irgiel li bhalu kienu hallew pajjizhom sabiex imorru jfittxu xoghol fl-Ewropa. Wara xi gurnata jew tnejn li wasal beda jfittex ix-xoghol. Kien beda jghix ma xi immigrants ohra li bhalu kienu dahlu inkiss inkiss f'dak il-pajjiz. Kien qed joqghodu f'dar kwazi imwaqqa' fil-kampanja.

Fl-ewwel xħur Mabu' sab jahdem ma' xi haddiema hekk imsejha stagjonal, jiegħi ta' l-istagħun: kien jigbor iz-zebbug u t-tadam. Kien jaqla' mizerja. Izda b'tant sagħificċi li kien jagħmel, kien jirnexxielu jibghat xi haga tal-flus lill-martu. Imbagħad ix-xogħol beda jonqos. In-nies ta' dak ir-rahal ma tantx bdew jinzlulhom dawk il-qabda barranin li kienu invadewhom. Mabu' htiegħlu li jitlaq minn hemm u jmur f'xi post iehor. Ipprova kemm ipprova sabiex isib xi xogħol, izda baqa' b'xiber imnieħer. Jum wieħed, wasal hdejn minjiera tal-faham li kienet giet abbandunata mis-sidien tagħha. Qal bejn u bejn ruhu:

"Jekk jirnexxielu nqatta xi fit-faham minn din il-minjiera mitluqa u napprova nbieghu, zgur li ndahħal xi haga mhux hazin! Huwa veru li bhalissa, gewwa l-Ewropa fit-tħalli huma dawk li juzaw il-faham, ghaliex bhalissa kulhadd bil-gaz u bl-

elettriku! Imma zgur li kien baqa' xi haddied li kien għadu juza l-faham ghall-forga tieghu!"

Bil-ftit flus li kien warrab fil-genb u li kien għadu ma bagħatx lil martu xtara fies u karretta zghira. Dahal fil-minjiera u beda jqatta' minn mal-hitan tagħha dawk il-bicciet ta' faham li kien għad hemm. Fil-ghaxija, kien ipoggi l-faham li jkun qata' gewwa xkora, johrog mill-minjiera u kollu ghajjen kien jintafa' minn tulu taht xi sigra u jqiegħed l-ixkora bil-faham taht rasu qisha mhadda.

Darba wahda, meta l-Milied kien baqħalu madwar ghaxart ijiem biex jasal, imtedd bhas-soltu, Mabu` ma setghax jagħlaq ghajn ma' ghajn. Beda jahseb fmartu u fuliedu. Kien qed ihoss qalbu tinqasam kemm bl-għejja kif ukoll bin-nostalgija ta' pajejji u ta' niesu. Demgħat kbar ta' dmugħ gelbnu ma' haddejh, u nizlu jitgerbu fuq l-ixkora mimlija bil-faham. Fl-ahħar, Mabu` irnexxielu jorqod. L-ghada filghodu qam, għabba l-ixkora fuq spallejħ u telaq għall-ghonq it-triq sabiex isib lil xi hadd jixtrilu l-faham li kellu.

Wasal frahal zghir, u wara li ghadda minn kull triq tieghu, irnexxielu jsib il-hanut tal-haddied tal-post. Dahal għandu, pogga l-ixkora fuq bank li kien hemm fil-genb u qallu: "Gibtlek il-faham! Rajt li inti ghadek tuza l-faham ghall-forga tiegħek u ghidt ngibulek forsi tagħtini xi ftit tal-flus tieghu.

Il-haddiem li kien nisrani tajjeb, thassru lil Mabu` hekk kif ra dak il-wicc iswed u mzelleg bid-dmugħ li kien nizel ma' haddejh. Qallu: "Kollox sew! Nixtrih il-faham li gibtli! Ma tantx nista' nagħtik flus, ghax taf int, bhalissa ftit li xejn għadhom juzaw il-hidma tagħna l-haddied. Ara nagħtik haqq il-paga li nagħti lit-tfajjal li jghinni hawnhekk!"

Mabu` raddlu l-hajr, ha l-flus u hareg il-barra mill-hanut tal-haddied. Meta sab ruhu wahda, l-haddied fetah l-ixkora u hekku, ragg ta' dawl qawwi mela' il-hanut tieghu. Kien dawl ta' djamanti kbar u purissimi li kien hiereg minn gewwa l-ixkora. Malajr, il-haddied erhilha jigri wara Mabu` u qallu: "Habib, inti kont taf li gewwa x-kora li halleytli kien hemm tezor? Minn fejn gibthom dawk id-djamanti?"

"Djamanti?", qal kollu mistaghħeb Mabu'. "Isma' toqghod tghaddini biz-zmien tafxi!. Dak il-faham swieli hafna u hafna gharaq biex qtajtu. Dak gie biss mahsul mid-dmugħ tieghi matul il-lejl!"

Il-haddied qallu: "Jiena nemmen li dak Alla li fih nemmen kemm jien u kemm int, illum wettaq miraklu tasseq kbir. Id-dmugħ tiegħek, imixerred bl-imhabba u ghall-imhabba. hekk kif xarrab il-faham bidlu fi djamanti veri".

Qeghdin taraw, tfal, kemm jiehu gost Gesu' meta ahna naghmlu hilitna kollha sabiex naghmlu dak li huwa dmir taghna! Min jaf kemm jiehu gost bina meta jarana nistudjaw, nobdu, nghinu lill-mama' u lill-papa' taghna!..... Jehtieg li lkoll kemm ahna nhejju ruhna sabiex b'mod specjali f'dawn il-jiem tan-Novena naghmlu kollox b'imhabba, halli Gesu' jiehu gost bina u jippremjana.

Mistoqsijiet:

1. F'liema kontinent kien jghix Mabu` , martu u wliedu?
2. Ghaliex halla l-pajjizu biex mar fpajjiz ta' l-Ewropa?
3. Kif irnexxielu jitlaq 'il barra minn pajjizu la darba ma kellux flus biex ihallas il-passagg?
4. X'kien l-ewwel xoghol li ghamel fl-Ewropa?
5. Xi xtara bil-ftit flus li kien baqghalu?
6. Fejn poggiha l-ixkora waqt li pprova jorqod?
7. Lil min bieghha dik l-ixkora tal-faham?
8. Kemm ried jaghtih flus il-haddied?
9. X'sab fl-ixkora l-haddied hekk kif Mabu` telaq minn hdejh?
10. Min kien biddel il-faham fi djamanti?
11. X>taghlima nistghu niehdu ahna minn din l-istorja?
12. X'qed jistenna minna Gesu` bi thejjija ghall-festa tal-Milied?

BAŽILICA SAN ĠORG - VICTORIA
NOVENA TAL-MILIED - 1999

IR-RABA' JUM:

INKUNU DEJJEM FERHANA

F'Belt kbira u sinjura gewwa l-Italja kien hemm triq imsemmija ħafna għas-siġar folti u sbieħ li kien hemm fuq kull naħha tat-triq. F'dawn is-siġar kien hemm jgħixu flimkien numru kbir ta' għasafar żgħar. Ta' kull filgħodu, kif ukoll ta' kull filgħaxija kienu jibdew ipespsu ferħana u bla ebda waqfien.

Dawn l-ghasafar żgħar kienu qishom qabda patrijet li kienu jgħixu flimkien gewwa xi monasteru antik li ta' kull filgħodu u ta' kull filgħaxija kienu jito lu flimkien u jaħrafha flimkien lil Mulej. Mijiet ta' għasar tal-bejt, mitlu fa' f'dawk il-ħafna friegħi folti kienu jitol lu ikoll flimkien bla ma jtele fu lil xulxin.

Ta' kull filgħaxija kienu jingabru ghajjenin mill-ġirja li jkunu għamlu matul il-ġurnata kollha u erħilhom jirrakkontaw lil xulxin minn x'hiex ikunu għaddew matul dik il-ġurnata meta kienu jfittxu xi haġa x'jeklu. L-ghada filgħodu erħilhom imbagħad jirrakkuntaw il-ħolm kollu li jkunu ħolmu bih matul il-lejl.

F'din il-ġemgħa ta' għasar tal-bejt kien hemm daqsxejn ta' għasfur żgħir mill-izqed imsejken. Kien jismu Uli, u kontra shabu kollha, kien għasfur stonat għall-aħħar. Qatt ma kien jirnexx il-ġurġi kollha. Kolha kemm huma l-ghasafar l-oħra kienu mxebla' sal-ponta ta' munqarhom, għaliex dan l-imbierek ta' Uli kien qed joħloq konfużjoni sħiħa fil-kor tagħhom. Uli kien jagħmel ħiltu kollha biex forsi jirrangha leħnu, iżda qatt ma kien jirnexx il-ġurġi kollha. Il-ġurġi kollha qed it-tieq lu kien qed joħiġ minn fommu. U dak iċ-ċipp cipp tiegħi kien qed ittelef l-armonija kollha tal-kor.

Nistħajjal kom tgħidu li Uli seta' kieku ried jagħlaq ħalqu u ma jkanta xejn magħħom!.... Iva, għandko raġun. Iżda dan ma kienx possibbli. Għall-ghasafar li jkantaw ifisser dak li hu n-nihs għalina. Aħna ma nistgħux ngħixu mingħajr arja; hekk ukoll l-ghasafar ma jistgħux jgħixu jekk ma jkantawx.

F'dan il-kor tal-ghasafar tal-bejt miġbura fis-siġar kbar ta' dik it-triq kien hemm wieħed minnhom li kien jagħmilha ta' Surma. Kien hu li jagħti s-sinjal sabiex jibdew it-tpespis tagħħom ta' kull filgħodu u ta' kull filgħaxija. Meta kien jiftah

munqaru Uli, is-Surmast erħilu jħabbar b'munqaru fuq il-fergħa taz-zokk tas-sigra biex juri l-istmerrija tiegħu.

Uli kien tassew jiddispjaċiħ li kien qed jiġi lu hekk kull darba li jipprova jkanta ma' shabu, u għalhekk lejla waħda, minflok ma reġa' lura lejn dawk is-sigar folti tal-belt, iddeċieda li jisparixxi għal kollo. Tar il-bogħod il-bogħod, u fl-ahħar irnexxielu jasal ħdejn bosk mimli sigar. L-għasfur serraħ il-ġwienah għajjiena tiegħu fuq fergħa ta' sigra. Kien għajjiem mejjet. Xtaq kieku jorqod minnufih, xejn xejn biex jinsa' l-isfortuna tiegħu. Iżda ma rnexxielux jagħlaq għajn ma' għajn. Hass għoqla fi griżmejh, u kellu aptit jinfexx jibki u jolfoq.

Beda biex jgħid it-talb ta' filgħaxija, iżda minn fommu ġareg biss krib u dwejjaq. Uli għadda l-lejl kollha jibki u jolfoq waħdu. Hass ruħu eżiljat, il-bogħod minn shabu mis-sigar sbieħ tal-belt li twieled fiha. F'dak il-bosk kien hemm silenzju taqtgħu b'sikkina.

Fl-ahħar, hekk kif l-ewwel raġġi tax-xemx dehru fis-sema, Uli raqad. Raqad il-ġurnata kollha, iżda filgħaxija hekk kif qam, ġass li ser jerġa jibda jibki. U fil-fatt Uli beka fuq li beka. U mill-ġdid il-krib tiegħu dewa mal-bosk kollu.

Għaddew diversi jiem u il-jieli. Matul il-jum, Uli kien jorqod wara li jkun naqqar xi ħażja tal-ikel li kien isib fil-qrib, imbagħad bil-lejl kien jibda' jibki u jkanta lill-qamar u lill-kwiekeb u jgħidilhom bl-isfortuna tiegħu. Lejla waħda, wara l-ghabex, għadda minn dak il-bosk wieħed li kien idoqq il-vjolin. Kien mužiċista mill-aqwa. Kien jifforma parti mill-waħda mill-aqwa orkestri li kien hawn fid-dinja. Miegħu kellu wkoll wieħed alliev tiegħu.

Uli kien reġa beda jkanta filwaqt li beda jaħseb dwar id-dar tiegħu lki kienet tinsab il-bogħod. Haseb ukoll fl-ghasafar l-oħra li kienu miegħu f'dik it-triq tal-belt. Il-Mužiċista u l-alliev semgħi il-kant ta' Uli. Is-Surmast waqaf, qabad f'idejh il-vjolin u beda jakkompanja l-kant ta' Uli. L-għasfur sema' dak il-leħen ġelu tal-vjolin u qal:

"Fl-ahħar, anke jekk jiena stonat, sibt ħabib veru!"

Is-Surmast qal lill-alliev tiegħu: "X'leħen meraviljuż! Li kieku jaħasra kapaci nimitah bil-vjolin tiegħi!" L-Alliev qallu: "Int, Surmast, inti ddoqq b'mod tassew divin. Iżda certament, l-ebda strument mužikali ma jista' qatt jikkompeti mal-kant ta' l-užinjol!"

Malli sema' dan il-kliem, Uli tar ferħan u wara li sellem lis-Surmast u lill-Alliev tiegħu erħilha sabiex jerga' jaqbad triqtu lejn dawk is-sigar folti tal-belt u jingħaqad ma' shabu. Malli wasal shabu għamlulu festa kbira u daħħlu minnufih għal-Kunċert li kien qed jagħmlu bi thejjija għall-festa tal-Milied.

Tfal qatt ma għandna naqtgħu qalbna. Kull wieħed u waħda minna aħna importanti quddiem Alla. Hu jaf min aħna u jaf x'kapaci nagħmlu. Għalhekk ejjew inkunu dejjem ferħana b'dak li Alla tana.

Mistoqsijet:

1. Ma' x'hiex gew imxebbħin i-għasafar li kienu jkantaw flimkien ta' kull filgħodu u ta' kull filgħaxija?
2. Għaliex i-għasafar bdew igergru kontra Uli?
3. X'għamel Uli meta ra li shabu i-għasafar bdew igergru kontra tiegħu?
4. Fejn sab jistrieh Uli wara l-vjaġġ twil li kien għamel meta ħalla lill-shabu i-għasafar l-oħra?
5. Kif kien iqattagħha l-ġurnata kollha Uli meta kien waħdu fil-bosk?
6. Għaliex Uli baqa' jibki kull darba li kien jidlam fil-bosk?
7. Minn għaddha minn dak il-bosk lejla waħda?
8. X'għamel is-Surmast meta sema' i-krib ta' Uli?
9. Xi xtaq iktar dak is-surmast?
10. X'qallu i-Alliev tiegħu dwar il-mużika, i-strumenti, u i-kant tal-għasfur?
11. X'għamel Uli meta sema' dak it-tifħir ta' dak is-Surmast?
12. X>tagħlima jagħtina Uli lilna li qed nitħejjew għall-festa tat-twelid ta' Gesu' Bambin?

BAZILIKA SAN GORG - VICTORIA NOVENA TAL-MILIED 1999

IL-HAMES JUM:

IT-TFAJJEL RAGHAJ

Darba wahda kien hemm tliet rghajja, li bejniethom kellhom merhla kbira. Kien hemm tfajjal li kien jahdem maghhom, tfajjal li kien jghinhom fl-idtsllei u fil-maqjal taghhom. It-tfajjal raghaj, li kien għadu kif ghalaq tħaxx-il sena, kien jismu Alfio. Ta' kull filghodu, hekk kif jibda' jzernaq, ir-rgħajja kienu johorgu l-imriehel tagħhom mill-maqjal, u mghejjuna mill-klieb li kellhom, kien jmexxuha lejn il-merghat fil-gholi, biex jirghu hemmhekk. Waqt li kienu jkunu telghin fuq dawk l-gholjet, in-naghag kienu jmaxtru minn dak il-haxix frisk li kien iż-żekka hemm.

Kull tant, il-merhla kienet tieqaf matul ix-xtut ta' xi nixxiegha kbira. In-naghag, għejjenin, kienu jixorbu minn dak l-ilma gieri u b'hekk kienu jaqtgħu l-ghatx li kellhom.

Jum wieħed, qrib il-festa tal-Milied, waqt li kienu qed jaqsmu nixxiegha kbira u daqsxejn wiesa, kollha ilma minhabba ix-xita qawwija li kienet għamel fil-jiem ta' qabel, nagħġa zghira tfixklet u giet imkaxkra b'sahha kbira lejn il-wied li kien hemm isfel taht dik il-gholja. In-naghha biet tħajjat u twerzaq bis-sahha kollha li kellha, biex forsi issejjah ghall-ghajnuna. Izda kollox deher mitluf. Ir-raghaj l-aktar anzjan qal:

"Suf mohli!.... Dnub jahasra. Dik in-naghha ser ittellifna mhux inqas minn tletin lira minhabba s-suf tagħha, li wara li konna ngizzuh, konna imbagħad immorru nbieghu is-suq tal-belt!"

It-tieni ragħaj qal: "Halib mitluf għal dejjem! Dnub, jahasra! Il-lejla, meta mmur nahleb in-naghag, minhabba dik in-naghha ser nitlef iktar minn ghaxar liri halib..... Imma x; fettlilha ma qaghđitx attenti fejn tmidd rigejha?"

It-tielet ragħaj qal: "Imma kif tlifniha, hux?.... Dik tellfitna madwar mitt lira. Daqshekk kienet igġibli kieku kibret ftit iehor u hadtha l-biccerija ghall-qatla!.... Dan biex ma nsemmix il-hrief li seta' jkollha.... Veru dizgrazzja kbira waqghet fuqna!"

It-tfajjal li kien jghinhom fl-istallel, Alfio qal: "Imsejkna nagħġa!.... Hemm bzonn insalvawha!"

Telaq jigri b'kemm kellu saħħa mal-genb ta' dik in-nixxiegħa..... ghajnejh ma qalaghhom qatt minn fuq dik in-nagħga msejkna li kulma jmur kienet qiegħda tnaqas mill-ghajjat tagħha. Kelb kbir li kien jħassies hu wkoll lin-nagħag, jismu Flik, dahal b'sahħtu kollha go l-ilma ngazzat u mqalleb li kien niezel b'sahħtu kollha l-isfel lejn il-wied ta' taht u beda jħum lejn in-nagħga.

Alfio minn naħa tieghu ma baqax lura! Neza' minn fuqu l-mantell tas-suf li kien qed jilqagħlu l-ksieh qawwi li kien hemm fuq il-gholja u dahal jigri gewwa l-ilma..... Ipprova jilhaq lin-nagħga. Bil-ghajnuna tal-Kelb, irnexxielu, wara hafna drabi, irnexxielu jaqbadha minn ghonqa..... u filwaqt li beda jzommilha rasha il-fuq mill-ilma, irnexxielu jwassalha lejn il-genb tan-nixxiegħa.

In-nagħga z-zgħira kienet għadha hajja. Alfio, it-tfajjal raghaj kebbibha fil-mantell tieghu li kien neza' qabel, u b'idejn it-tnejn beda jogħrok is-suf tan-nagħga z-zgħira..... Din in-nagħga tagħtu harsa mill-isbah u tbissmet lejh..... Flik farfar minn fuqu l-ilma tan-nixxiegħa, u beda jinbah b'kemm kellu saħħa kollu ferhan. Erhilha 'il fuq lejn fejn kien hemm il-merħla għadha tirgħa. Alfio refa' f'dirghajh lin-nagħga z-zgħira u hu wkoll beda tiela biha 'il fuq sa ma wasal fejn ir-rgħajja l-ohra u l-merħla.

"Bravu..... bravu tassew!" qalulu t-tliet rghajja flimkien.... "Int m'hawnx bhalek..... Int wieħed li tiehu interess fil-merħliet tagħna!..... Ara it-tlieta li ahna iddecidejna li nzidulek il-paga..... Meta nbieghu s-suf ta' dik in-nagħga, il-halib tagħha u l-laham tagħha, nagħtuk ukoll premju ta' hmistax il-lira. Kuntent b'dan?"

Alfio pogga lin-nagħga ma' l-art, qrib in-nagħag l-ohra. Dik in-nagħga bdier issa gejja ftagħha. Qamet dritta dritta fuq rglejha, izda qabel ma dahlet fil-merħla li kien hemm hdejha, resqet iktar lejn Alfio, u b'imnehirha mxarrab u b'ılıx-sienha niedi bdiet tilghaq id Alfio..... Għal Alfio, dan il-gest ta' rikonoxxa kien jiswa aktar minn bewsa u aqwa minn xi haga ohra.

Alfio qal lit-tliet rghajja: "Jiena la rrid zieda fil-paga, lanqas xi premju straordinarju. Jiena diga ircivejt il-hlas mingħand dik in-nagħga ckejkna..... Biss halluni nghidilkom li ragħaj mhux ragħaj tajjeb jekk mhux dejjem lest li jagħti hajtu għan-nagħag tieghu. Jiena ma rrid nagħmlil kom l-ebda priedka, lanqas rrid incarfarkom. Izda halluni nghidilkom li Flik il-kelb kien iktar twajjeb minnkom it-tlieta f'daqqa!"

Dawk it-tliet rghajja haduha t-tagħlima. Hadd minnhom ma fetah fommu, anzi nizzlu rashom lejn l-art..... bil-mistħija.

Tfal: min iħobb lest li jagħti kollo sabiex jghin lil min ikun fil-bzonn. Gesu' Bambin hekk għamel..... Ghax habbna lilna l-bnedmin, halli s-Sema, sar bniedem bhalna, twieled gewwa Għar ta' l-Annimali, bata' u miet għalina. Jekk ahna rrudu nimitaw u nagħtuh gost lil Gesu' Bambin, hemm bzonn li anke ahna nghinu u nhobbu lil dawk kollha li jehtieg l-ghajnuna tagħna.

Mistoqsijiet:

1. X'kienu jaghmlu dawk it-tliet rghajja ta' kull filghodu hekk kif titla' ix-xemx?
2. X'kien jismu dak it-tifel li beda jahdem maghhom u kien jiehu hsieb l-istallel u l-maqjel taghhom?
3. X'jidhrilkom minn dawk it-tliet rghajja? Kienu tajba jew hziena? Ghaliex?
4. Min ghamel kull ma seta' biex isalva lin-naghga z-zghira?
5. X'kienet tfisser in-naghga z-zghira ghall-ewwel raghaj?
6. X'kienet tfisser in-naghga z-zghira ghat-tieni raghaj?
7. X'kienet tfisser in-naghga z-zghira ghat-tielet raghaj?
8. X'kienet tfisser in-naghga z-zghira ghall-Alfio?
9. Kif salvaha Alfio lin-naghga z-zghira?
10. X'riedu jagtuh it-tliet rghajja lil Alfio wara li salvalhom lin-naghga z-zghira?
11. Kif irringrazzjatu n-naghga z-zghira lil Alfio?
12. X>taghlima tahom Alfio lit-tliet rghajja?

BAZILICA SAN GORG - VICTORIA NOVENA TAL-MILIED 1999

IS-SITT JUM:

IL-JEANS TA' LUQA

Il-genituri ta' Luqa taw bhala rigal lil binhom par jeans fl-okkazjoni tal-ghaxar birthday tieghu. Tistghu tahsbu kemm iddandan Luqa bil-jeans li kien qala' minghand il-mama' u l-papa' tieghu. Kieno johrog idur mihom kullimkien, u kieku seta' sahansitra kien jorqod bihom. Ipprova sahansitra jberfilhom fit-trufijiet tal-qalza u peress li kien moda li jilbsu affarijiet uzati, Luqa ipprova anke jghorokom b'gebla harxa. Kollu kuntent, resaq fuq il-genituri tieghu u qalihom:

"Grazzi....grazzi hafna, gheziez mama' u papa'! Dawn il-jeans li tajtuni meravilja.... Hadd minn shabi m'ghandu jeans li fihom dawn il-buttni, dawn il-bwiet u dawn il-labels kollha kuluri....."

"Dawk il-jeans ordnajnihomlok apposta għand wieħed hajjat, sabiex zgur li jigux sewwa u tal-qies. Jekk hemm persuna li haqqha li għandha tigi ringrażżjata zgur li hu Bertu l-hajjat!" qallu l-papa'.

Luqa hatfu fil-kelma lill-missieru u lill-ommu. Jum wieħed mar għand Bertu l-hajjat, ragel xwejjah, dejjem bl-inches imdawwar ma' għonqu, rasu baxxuta fuq il-makna tal-hjata li kienet taf lil Adam. Dan kien joqghod fħanut zghir mhux wisq il-bogħod minn fejn kien joqghod Luqa. Dahal fil-hanut ta' Bertu u qallu: "Sur Bert, nixtieq nirringrazjak ta' dak il-jeans li għamiltli!..... Ara fihom tassew faqa!!"

Bertu refa' ghajnejh minn fuq il-bicca drapp li kellu fidejh, hares sewa lejn il-jeans li kien libes Luqa u bit-tbissima qallu: "Donnu li irrangajthom xi fit int, hux hekk?..... Biss jiguk tajjeb hafna!..... Izda ma għandekx għalfejn toqghod tirringrazza lili..... Iktar imissek tirringrazza lil dawk li bieghu d-drapp daqstant sabiħ u b'sahħtu. Heqq.....il-jeans huma tassew invenzjoni meravilja!"

Luqa hadha bis-serjeta' dak li kien qallu Bertu l-hajjat, u l-ghada mar fic-centru tal-Blet u dahal fħanut li mingħandu kieno xraw id-drapp il-mama' u l-papa' ghall-jeans. Resaq fuq is-sid tal-hanut u qallu:

"Grazzi, sinjur! Dan id-drapp li xtraw minghandek il-genituri tieghi huwa tassew sabih u tajjeb.... Inti ara ftit kemm gieni sew....", qal Luqa, filwaqt li urih il-jeans li kellu fuqu.

Is-sid tal-hanut tħissem, izda imbagħad qal lil Luqa: "Jahasra m'ghandekx ghafnejn tirringazzja lili! Iktar jixirqilhom ir-ringazzjament tiegħek dawk li nisgu d-drapp li minnhom sar dak il-jeans! Veru nies kapacissimu! Jahdmu kull xorta ta' drapp.....kapaci jinsgu drapp b'sahħtu u fl-istess hin modern. Il-fabbrika tagħhom tinsab madwar ghoxrin kilometru l-bogħod minn hawn. Ghid lill-genituri tiegħek iwasslukom s'hemmhekk u dur dawra mal-fabbrika li għandhom!"

Luqa, ferhan ser itir bil-jeans li kellu, irnexxielu jipperswadi lill-papa' u l-mama' tieghu jehdu sal-fabbrika fejn gie minsug dak id-drapp. Ried jirringazzja lil dawk il-haddiema kollha li hadmu dak id-drapp. JUm wieħed, kien, qrib il-Milied, il-papa' u l-mama' qatħgħulu xewqtu. Haduh magħhom bil-karozza sabiex izur il-fabbrika. Flimkien mal-genituri, gie mogħti l-permessi kollha meħtiega sabiex jaġħmel zjara mat-taqsimiet kollha tal-fabbrika. Irnexxielu jara kif il-hajt jintiseg fi drapp. kif id-drapp jigi kkulurit.... Baqa' mbellah b'dak li kien ra! Qabel ma telaq, sellem lis-sid tal-fabbrika u qallu:

"Grazzi, sinjur! Id-drapp ta' dan il-jeans huwa tassew meravilja! Grazzi mill-għid lilkom li irnexxielkom tagħmluh mill-kobob tal-hajt li dahan fil-fabbrika tagħkom!" qallu Luqa.

Is-Sid qallu: "Ma għandekx ghafnejn tirringazzja lilna, izda iktar jaqbel li tirringazzja lil dawk il-bdieq li kabbru l-tajjar fil-ghelieqi tagħhom. Huma jibghatulna dak it-tajjar, u ahna nagħmlu l-bqija!"

Luqa la darba jwahhal haga f'mohhu ma jaqlagħiex bilgri..... JUm wieħed kien għaddej flimkien ma' xi tfal ohra tampari, fharga li kienet għamlit għalihom l-iskola tagħhom sabiex imorru jaraw postijiet ta' interess li kien hemm fl-inhawi. U waqt li kien qed jittawwal mit-tieq tax-xarabank ra għalqa enormi fejn kien jitkabbar il-qoton..... Kien hemm hafna haddiema jahdmu għalenija sabiex jilhqu jtemmu x-xogħol qabel ma jingabru d-dar sabiex jistriehu. Xkejjer kbar stivati bil-qoton kien mal-hajt tal-ghalqa.

Luqa qabes mix-xarabank u mar fuq wahda mara li kellha maktur ikkulurit imdawwar ma' rasha: "Grazzi sinjura! Qed tigħru t-tajjar li bih isir id-drapp halli jinħadmu l-jeans li jibiegħu fil-belt!" qalilha Luqa. Dik il-mara, ixxuttat bid-dahar tal-pala ta' idha l-gharaq li kien hemm fuq wiccha u qaltru: "Tfajjal mhux lilna trid tirringazzja, izda lil Mulej, ghaliex din is-sena tana sena tassew tajba u l-qtugh tat-tajjar kien tassew kbir u ta' kwalita' tajba."

Tfal dak il-hin Luqa ittenda u fehem li kull rigal gej minghand Alla. Mar id-dar, inghalaq fil-kamra tieghu, nizel gharkobtejh fejn is-sodda u qal: " Grazzi Mulej!"

Mistoqsijiet:

1. Ghaliex tawh jeans lil Luqa l-genituri tieghu?
2. X'ghamillu lil jeans biex jidher uzat bhalma kienet moda f'dak iz-zmien?
3. Lil min irringazzja l-ewwel Luqa tal-jeans li kien qala'?
4. Fejn baghatu missieru biex jirringazzja lil xi hadd iehor?
5. X'qallu l-hajjat?
6. Is-Sid tal-hanut tad-drappijiet fejn issuggerielu sabiex imur jirringazzja?
7. X'taghlima taghti dik il-mara li kienet qed tigbor it-tajjar fil-ghalqa?
8. X'ghamel Luqa hekk kif wasal lura d-dar?
9. Ahna x'rigal tana Alla fl-ewwel Milied?
10. X'qed jistenna minna Gesu' talli gie fid-dinja u sar bniedem bhalna?
11. Kemm il-darba irringazzjajnih lil Gesu`?
12. Kif nistghu nuru r-ringazzjament tagħna għal dak kolluli Hu għamel għalina?
13. Qatt ghidnielu grazzi lil Gesu' tal-genituri tagħna, ta' hutna, shabha, u l-hwejjeg kollha li naġħmlu uzu minnhom?

BAZILICA SAN GORG - VICTORIA NOVENA TAL-MILIED - 1999

IS-SEBA' JUM:

IL-MILIED TA' MIRKO

F'rahah zghir, mibni f'tarf ta' għadira kbira, kien hemm tħix wahda mara tassew fqira. Ir-ragħ tagħha kien issa ilu mejjet erba' snin. Hija kellha tifel li kelle hames snin. Il-mara kien jisimha Marta u t-tifel ckejken kien jismu Mirko. L-omm u t-tifel kienu jgħixu f'daqsxejn ta' gabina ta' l-injam qrib l-ghadira. Marta kienet taqla' x'tiekol għalija u ghall-binha billi kienet tmur tnaddaf u tahsel id-djar tan-nies daqsxejn għonja li kien hemm fraħal qrib fejn kienet toqghod hi. Izda dan ix-xogħol ma kienx fiss, u daqqa tahdem u daqqa le, peress li mhux dejjem kienu jibghatu għaliha biex tmur ghax-xogħol.

Ta' spiss din il-mara kienet tinzel qrib ix-xifer tal-ghadira, meta kien ikun għadu kmieni hafna. Kienet toqghod hemmhekk tistenna lis-sajjieda deħlin lura mis-sajda tagħhom. Hija kienet tagħmel ftit wiccha u kienet tersaq u tittallkab mingħandhom xi huta zghira. Xi sajjied iffortunat li kien ikun qabad xi qabda mhux hazin kien jaġħiha xi huta jew tnejn. Izda l-parti Ikbira kienu jkunu xi zewg hutiet mimlija kollha xewk li hadd ma kien ikun iridhom..... Hut li ftit li xejn jiswa! Ma rridux ninsew li anke is-sajjieda li kienet jaħdmu fuq dik l-ghadira kienet foqra, u li kien ikollhom jqattgħu l-lejl kollu, lejl wara l-ieħor fuq il-bahar biex forsi jigbru kaxxa zghira ta' hut. Ma tantx kellhom minn fejn jaġħiha iktar milli kienet jaġħiha.

Kien baqa' sitt ijiem ghall-festa tal-Milied. Kien bil-lejl u Mirko beda jinghi. Marta, ommu qamet mis-sodda u missitlu mohhu b'idha. Zgur li Mirko kelle d-deni u deni sewwa. Ommu ma kienitx taf x'ser taqbad tagħtiż biex jghaddilu..... L-ghada filghodu kienet qed titkellem ma' wahda gara tagħha, li kienet habiba tagħha, u staqsietha x'tista' tagħmillu biex ifieq.

Din il-gara qaltilha: "Jahasra, ibnek Mirko nieqes sewwa minn ikel li għandu bzonn!.... Dak għaliex bizżejjed daqsxejn ta' ziffa zghira biex taqbdu xi bronkite. Dak bħalissa, kull ma għandu bzonn huwa daqsxejn brodu shun u tajjeb!"

Marta qaltilha: "Nara nagħmillux xi ftit brodu..... Izda, bi'hiex ser nagħmlu dan il-brodu?"

Il-gara staqsietha: "Ghandekx xi huta d-dar? Daqsxejn aljotta taghmillu tajjeb lil Mirko.... Jiena jiddispjacini, Marta, izda d-dar tieghi ma għandi xejn....anqas xi huta zghira li juzaw ghall-lixka!"

Marta qaltilha: "Jiena d-dar għandi dik il-qazba tas-sajd..... u mhux l-ewwel darba irnexxieli naqbad xi hutha zghira! Tajtni idea. Naf x'naghmel. Ninzel hdejn l-ghadira u niprova nistad, forsi min jaf, jirmexxieli naqbad xi haga! Izda nixtieq nitolbok pjacir..... m'inhix ser inhalli lill-Mirko wahdu f'din il-kundizzjoni li jinsab fiha!.... Tagħmilli pjacir u tqoqħod ftit mieghu. Anzi, kif tkun hemm, ara tqabbadx xi ftit in-nar u poggi dik il-borma z-zghira halli malli nigi nsib il-mishun jagħli!"

Il-gara accettat li tagħmilha dan il-pjacir. Marta marret magħha f'darha, libset incirata hoxna qadima li kienet ilha għandha ma nafx kemm il-sena, xeddet kappell wiesa frasha, qabdet il-qasba tas-sajd u harget fdak il-lejl mudlam u erhitilha lejn l-ghadira. Rih ingazzat kien qed jonfoh bla heda. L-ghadira kienet magħquda bis-silg.

L-ebda dagħjsa ma kienet harget tistad dak il-lejl. Marta fettxet gebla sabiex biha tkun tista' tkisser il-wicc tal-ghadira li kif ghidtilkom kien blokka silg magħquda. Is-silg kien ohxon mhux hazin u ieħes sewwa. Marta kienet kwazi kwazi ddisprata. Kien verament mehtieg li ssib mezz biex taqbad xi huta ghall-Mirko.

Marta nezghet l-incirata tqila li kellha fuqha, u mteddet minn tulha fuq is-silg. Damet hekk matul il-lejl kollu. Imbagħad, bil-mod il-mod, is-silg ta' tahtha, beda jinhall bis-shana li kienet hierga minn gisimha. Marta kienet saret ieħsa gebla. Bdiet iccekcek snienha bil-bard li kien qabadha....izda ma qatħetx qalbha. Hekk kif beda jisbah, semghet xi silg jitqaccatminn tahtha..... Marta ippruvat tqum, libset malajr malajr l-incirata u regħġet bdiet tagħti b'kemm kien baqghalha saħħa fuq is-silg ta' tahtha.

Irnexxielha tiftah hofra. Marta nizlet il-lenza wara li lliixkat sewwa is-sunnara li kellha fit-tarf tagħha. Damet xi minuti bil-lenza fidejha, filwaqt li bdiet titlob herqana sabiex il-Bambin jismagħha..... Dawk il-ftit minuti deħru eternita'....

Fl-ahhar hasset il-lenza tigbed l-isfel. Zgur li kien hemm xi huta li kienet inqabdet. Tellghet malajr huta. Kienet huta kollha xewk. Izda zgur li kienet tajba bizżejjed sabiex tagħmel daqsxejn aljotta tajba ghall-binha Mirko. Marta telqet tigri lejn darha. Ma kienitx thoss la idejha u lanqas rigejjas ghaliex kienu ingazzata ghall-ahhar. Dahlet id-dar u rat li n-nar kien imqabbar sewwa.

Marta tefghet xi hatab iehor fdak in-nar u pogġiet il-huta fil-borma li kienet diga qed tagħli.... L-aljotta ma tantx damet ma saret.... Marta, qabdet kuccarina zghira, u bdiet tisqi lil Mirko kuccarina kuccarina. Dan kien ghadu jinghi....Malli telħġet sewwa ix-xemx, waslu xi sajjieda. Gabu magħhom xi zewg brieqex hoxxni

hoxnin. Kienu semghu li Mirko kien marid serjament u kellu bzonni ta' xi ikel sustanzjuz, u ghalhekk qabdu dawn iz-zewgt ibrieqex minn taht is-silg fejn kienu poggewhom malli qabduhom u tawhomla.

Bil-mod il-mod, Mirko deher jistejqer xi stit.... Ippruvatlu d-deni u issa kien kwazi kwazi nizel ghal kollox.... Is-soghla waqfet.... Is-sajjeda bdew jghidu bejniethom:

"Dan zgur xi miraklu!..... Daqs kemm fieq malajr Mirko?"

Il-gara qaltilhom: "Sewwa qed tghidu..... Dan miraklu.... miraklu kbir.... dan huwa miraklu ta' l-imhabba!..... L-imhabba ta' omm, li ma bezghetx li tmut hi ingazzata, izda li akkost ta' lollox riedet li biha jibqa' jghix!"

Mistoqsijiet:

1. Rejn kienu jghixu Mirko u l-mama' tieghu, Marta?
2. Ghaliex Mirko beda jinghi fis-sodda u ma setghax jorqod?
3. X'qaltilha dik il-gara li kellu bzon Mirko?
4. X'ghamlet Marta biex tkun tista' taghmillunplatt aljotta?
5. Kien facli ghaliha li ssib xi huta? Ghaliex?
6. X'ghamlet biex tholl is-silg li kien qed jghaqqad il-wicc tal-ghadira?
7. X'kellha taghmel dik il-gara taghhom dment li Marta kienet marret sabiex issib xi hutha ghal binha?
8. Min tahsbu qalihom lis-sajjieda li Mirko kellu bzon jiehu xi huta biex ikun jista' jfieq?
9. X'qalu s-sajjieda meta raw lil Mirko gej ghall-ahjar?
10. X'qalet il-gara meta semghethom jghidu li dak kien miraklu?
11. X'ghamel ghalina Gesu Bambin sabiex ahna nkunu nistghu nsalvaw?
12. Kif ser inpattulu ta' dak kollu li Hu ghamel ghalina?
13. X>tagħlima ohra nistghu nieħdu minn din l-istorja ta' llum?

BAZILICA SAN GORG - VICTORIA NOVENA TAL-MILIED 1999

IT-TMIEN JUM:

MIN HU TASSEW FERHAN ?

Darba wahda kien hemm wiehed tifel li kien wahhalha f'mohhu li jkun ferhan. Kien jara hafna nies ferhana u kuntenti; izda kien jara wkoll hafna nies ohra li kien morda, imdejjqa, ibatu. Jum wiehd it-tifel iddecieda li jmur izur wiehed eremita, ragel xwejjah, qaddis u gharef li kien jghix ghalih wahdu f'ghar fil-gholi, in-naha ta' fuq ta' muntanja gholja hafna.

It-tifel qal lill-eremita': "Jiena naf li inti ragel tassew gharef u bil-ghaql! Xtaqt naghmillek mistoqsija!"

"Ghidli, ghidli, habib ckejken tieghi..... x'ghandek bzonn!" qallu l-Eremita.

"Fid-dinja", qallu t-tfajjal, " hemm bnedmin li huma kuntenti u persuni li huma mdejjqa ghall-ahhar. Jiena kieku nixtieq inkun persuna ferhana. Ghallimni int is-sigriet sabiex inkun dejjem ferhan! Jiena nibza' hafna mid-dwejjaq, mill-malinkonija, mid-duluri!"

L-Eremita hares sewwa f'ghajnejh u qallu: "Tafx li qed toghgobni, tfajjal!.... Ara illum irrid nafda mieghek sigriet kbir..... is-sigriet tal-ferh bla tmiem..... Kulma għandek tagħmel hu li tilbes dik il-qmis ta' dak il-bniedem li tarah kuntent u ferhan!"

"Daqshekk biss?" staqsih bil-hatfa t-tifel.

"Daqshekk!" qal pront pront l-eremita. It-tfajjal irringrazzjah u minn dak il-hin beda jdur mad-dinja kollha ifittex lil bnieem li kien verament ferhan u kuntent. It-tifel, jum wiehed, cempel il-bieb ta' palazz mill-aqwa. Tfacca quddiemu wiehed mill-qaddejja ta' dak il-palazz. It-tifel qallu:

"Nixtieq inkellem lis-sid ta' dan il-palazz enormi! Zgur li huwa ragel tassew ferhan la darba joqghod f'dan il-palazz hekk sabih u kbir!"

"Kemm sejjer zball", wiegbu l-qaddej. "Habbat bieb hazin, ibni! Is-Sid tieghi iddahhal l-isptar xi jiem ilu..... jinsab hazin hafna..... Hawnhekk baqghet tħixx il-mara tieghu, s-Sinjura..... Biss ma jidħirlix li hu l-kaz li noqghodu ntellfuha. Dik issakkret gewwa kamritha u tibki il-hin kollu . Ma waqfet xejn minn dak in-nhar li hadu lill-zewgha l-isptar!"

It-tfajjal skuza ruhu mal-qaddej. U kompla jfittex u jfittex. Beda jahseb bejnu u bejn ruhu: "Hemm bzonn li nsib lil xi hadd li huwa b'sahhtu, u mhux marradi. Hekk biss insib persuna ferhana..... Jehtieg li nsib persuna famuza u mimlija sahha!"

Jum wiehed it-tfajjal kien għaddej minn hdejn Stadium tal-Football..... Dahal jara l-partita. Hekk kif spiccat, hareg jigri, mar in-naha ta' fejn kien hemm il-bieb li minnu kienu jidħlu u johorgu l-plejers tal-football u qaghad hemm hekk jistenna. Hekk kif ra l-plejers hergin, bl-ismuza li jakkwista autograph tal-gaoler, resaq lejn il-goaler u bil-mistħija kollha qallu: "Inti zgur kuntent hafna llum! Illum intom irbahtu l-partita u kellek mertu kbir li ilqajt penalty. Xtaqt nitolbok pjacir!"

"Jekk trid xi autograph, nagħtiħulek!....." qallu l-goaler. "Izda dwar il-ferh u l-kuntentizza, hallini nħidilek li zbaljajt ersaqt lejja. Jiena bniedem mimli dwejjaq. Għandi tifel li għandu l-istess eta' tiegħek u miskin beda jieħu d-droga..... Ilu issa xħur shah jghix il-barra mid-dar. Ma nafx x'ser naqbad nagħmel izjed ghaliex Kemm jiena kif ukoll ommu ninsabu ddisprati!"

It-tfajjal kompla jiggerra mad-dinja kollha. Beda jifhem li l-ferh u l-kuntentizza hafna drabi ma humiex iktar mill-faccata ta' barra. In-nies tagħmel ta' bir-ruħha li hija kuntenta, ghax hekk jehtieg ilha li tagħmel. It-tifel rega' beda jirraguna mieghu nnifsu: "Jehtieg li nsib persuna semplici. Zgur li l-kuntentizza u l-ferh ma nsibhomx għand is-sinjuri. Zgur li ma nsibhomx fid-djar ta' nies famuzi!"

Kien issa wasal il-Milied. It-tifel kien għaddej minn passagg fil-kampanja. Sema' kant hlejju ta' wieħed ragel. It-tifel qasam l-ghalqa li kien hemm fuq il-lemin tieghu u ra wieħed bidwi li kien jagħzaq fil-ghalqa tieghu. It-tfajjal resaq lejh u staqsih: "Sinjur, inti ferhan?"

Il-bidwi iddritta minn kif kien imghawweg fuq l-imghazqa, u bi tbissima fuq wiccu ruxxan qal lit-tfajjal: "U għalfejn qed tagħmilli din il-mistoqsi? Da zgur ukoll li jiena ragel ferhan!.... Għandi r-razzett tieghi!..... Għandi mara l-għmel tagħha li thobbeni u thobbeni hafna!....! Għandi tliet itfal, wieħed b'sahhtu iktar mill-iehor. Alla l-Imbierek jibghatli x-xemx u x-xita!....! L-arja hawnhekk mhix imniggsa!....! Għandi hafna u hafna hbieb!....! Ma jonqosni assolutament xejn..!"

It-tfajjal beda jcappcap idejh bil-ferh! Ghajjat u qal: "Fl-ahhar!..... sibt ragel verament ferhan u kuntent!..... Xtaqt nitolbok pjacir!.....

"Għidli.....ghidli, tfajjal! X'għandek bzonn?" staqsih malajr il-bidwi.
"Xtaqt nitolbok tagħtini il-qmis tiegħek!"

"Il-qmis?" staqsa kollu mistaghgeb il-bidwi. "Jiena fhajti kollha qatt ma naf li kelli qmis..... Imbagħad nghiduha kif inhi: dan x'nambuiha l-qmis sabiex inkunu ferhanin!"

It-tfajjal fehem l-ahhar kelmiet tal-bidwi..... Fehem ezatt x'kien qallu dak l-eremita..... fehem li biex tkun kuntent u ferhan, mhux ghax għandek jew jista' jkollok xi haga, izda l-importanti x'int..... kemm inti kapaci tghix ferhan.

Tfal, x'tagħlima għalina.....! Jekk irridu nkunu ferhanin jehtieg li nkunu dejjem paci ma' Alla, kuntenti b'dak li Alla jaġtina, u nagħmlu dejjem dak li hu jrid minna.

Mistoqsijiet:

1. Xi problema kellu t-tifel ta' l-istorja?
2. Lil min mar jistaqsi x'ghandu jaghmel?
3. X'qallu l-Eremita?
4. Lil min kellem l-ewwel it-tifel hekk kif beda l-girja tieghu madwar id-dinja?
5. Ghaliex dawk is-sinjuri ma kienux ferhanin?
6. X'qallu l-goaler meta t-tifel staqsih jekk kienx kuntent?
7. Ma min iltaqa' it-tifel u rah ferhan hafna?
8. Ghaliex il-bidwi kien ferhan hafna?
9. Irnexxielu jakkwistaha l-qmis? Kellu bzonnha?
10. Ghaliex ma kellux bzonnha l-qmis li kien semmielu l-eremita?
11. Gesu` Bambin iridna ferhanin jew le?
12. X'qed jistenna minghandna sabiex inkunu ferhanin u kuntenti?

BAZILICA SAN GORG - VICTORIA NOVENA TAL-MILIED 1999

ID-DISA' JUM:

LEJLET IL-MILIED

Kien dahal il-lejl u d-dlam kien ghatta l-art kollha. Id-dwal kien jiddu kemm minn gewwa l-palazzi kif ukoll mid-djar umli u ckejkna li kien hemm madwari. In-nies bdiet hierga tippassigga fit-toroq lebsin l-ahjar ilbies, ilkoll kemm huma juru l-ferh u s-sodisfazzjon taghhom. Rieha tfuq kienet hierga mill-kcejjien tar-restauranti mimlija daqs bajda,

Jiena erhejtilha miexi, nahseb fuq dak li tieghu kellha ssir il-festa f'dak il-lejl..... nahseb fuq dik il-persuna famuza li twieled fqir, ghix nadif u miet imsallab..... nahseb dwar dik it-torca mixghula mill-ispiritu universali fuq daqsxejn ta' ghar, dawl li baqa' jiddi matul iz-zmien

Wasalt fil-pjazza, u poggejt bilqieghda fuq bank ta' l-injam li kien hemm. Wara li kont ilni madwar siegha mitluf fi hsebijieti, dawwart rasi lejn il-lemmin u rajt ragel bilqegħda hu ukoll hdejja. Kellu bastun fidejh u bit-tarf tieghu kien qed iħazzes figur iħawwda fir-ramel.

"Int wahdek ukoll bhali, sinjur?" staqsejtu. Harist lejh cass u ittendejt li minkejja l-ilbies imqatta u mċercra li kellu fuqu u xaghru mqanfed, kien igiblek suggezzjoni u anke donnu certu sens ta' biza'. Hu nahseb ittenda bil-harsa li tajtu, u dlonk dar fuqi u qalli: "Il-Lejl it-Tajjeb". U kompla jpingu bil-bastun dawk il-figuri fir-ramel.

Billi kien ghogobni hafna l-lehen tieghu, ergajt harist lejh wara ftit u staqsejtu: "Inti barrani?"

"Iva, Jiena barrani kemm f'din il-belt kif ukoll fil-blietkollha tad-dinja!" Jiena ghidlu: "Imma kull barrani jinsa id-dwejjaq tieghu u n-nostalgija ta' pajjizu f'dawn il-jiem ta' festi", ghidlu jien.

"Jiena nhossni iktar barrani f'dawn il-jiem!" Malli qal hekk ta harsa lejn id-dlam ta' quddiemu. Ghajnejh iddemmghu u xofftejh bdew jirtogħdu, qisu ra jitfacċa quddiemu id-dehra ta' pajjiz il-boghod.

Jiena għidlu: "F'dawn il-granet il-bnedmin isiru aktar ferhana u twajba. Is-sinjur jiftakar fil-fqir, dak b'sahħtu jaqsam u jghin mill-htegijiet ta' min hu dghajjef".

"Iva", kien pront wegibni dak il-barrani. "Izda dik l-imhabba li jhoss is-sinjur lejn il-fqir mhix izqed minn amor proprju u l-ghajnuna li jaġhti s-setgħani mhix haġa ohra ghajr manifestazzjoni ta' superjorita' u ta' ftahir!"

"Jista' jkollok ragun għal dan li qed tħid", għidlu jien. "Izda fl-ahhar mill-ahhar x'jiswielu lil fqir u lill-marradi x'inhuma s-sentimenti tas-sinjur u s-setgħani". Harist lejh għal xi minuti fis-skiet imbagħad għidlu: "Jidħirli li inti tehtieg xi ftit tal-ghajnuna. Ha, aqbad xi ftit flus..... Tista' tigi bzonnhom!"

"Il-lejla jiena gejt bzonn ta' dar, ta saqaf fejn inkun nsta' nistrieh!" qal il-barrani. Diga dort il-lukandi kollha tal-belt u ma sibt l-ebda post li jzommni u jilqgħani. Habbat fuq elf bieb u ma sibt l-ebda habib. Dhalt f'hafna postijiet fejn kien qed iqassmu l-ikel, izda post għalija ma kienx hemm!"

Ergajt harist lejh. Infaxx, ghax dan il-barrani kull tant kont taħsbu filosfu jirraguna u kull tant kien jidher mignun. Donnu qara hsiebi ghax dar fuqi u qalli: "Iva, jiena mignun! U Min ikun mieghi f'art barranija, jibqa' mingħajr dar, bil-guh u wahdu."

"Nitolbok tahfirli l-hsebijiet tiegħi, Nitolbok skuzani! Jiena ma nafx min int, anke jekk il-kelmiet tiegħek isewwduli qalbi. Ara qed nistiednek sabiex tħaddi l-lejl mieghi!

"Eluf ta' drabi habbattlek il-bieb ta' darek u int qatt ma azzardajt tiftah!" Ma kellix ghalfejn nindubja izqed. Dan il-kliem li qalli kompli ikkonfermali li kien bniedem mignun. "Qed nerġa noffrilek: ejja ghaddi l-lejl mieghi!"

Hu refa' rasu 'il fuq. Imbagħad qalli: "Li kieku taf min jiena jien, zgur li ma kontx tisteddinni!"

"Mela llura, min int?" stasejtu kollni kurzita'. Il-lehen tiegħu irbombja f'widnejja: "Jiena ir-Rivoluzzjoni li qallbet lid-dinja ta' taħbi fuq! Jiena t-Tempesta li qalghet lis-sigar minn posthom. Jiena hu dak li gie fid-dinja sabiex igib ix-xabla u mhux il-paci."

Qam minn postu, u b'wiccu kollu dija, fetah idejh berah u fidejh rajt il-marki ta' l-imsiemer. Intfajt gharkobtejja quddiemu u ghajjat: "Gesu` ta' Nazareth!"

U smajt dak li qal dak il-hin: "Il-bnedmin jagħmlu festa lill-ismi u t-tradizzjonijiet ta' dawn il-granet jsehbuhom matul is-snin ta' hajjithom! Madankollu

jiena barrani; jiena vagabond mil-Lvant ghall-Punent u ma hemmx bniedem wiehed li jaghraf il-verita'. L-annimali għandhom l-gherien tagħhom, l-ghasafar għandhom il-bejtiet, izda Bin il-Bniedem m'għandux fejn imidd rasu!"

Kollni impressjonat harist cass lejh, izda ma rajht xejn izjed ghajr kolonna ta' duuhan ta' l-incens tiela' il fuq u smajt biss lehen fil-lejl li kien gej mill-fond ta' l-ternita'.

Mistoqsijiet:

1. Dak li rrakkonta din il-grajja fejn mar flejlet il-Milied?
2. Minn kien hemm fuq il-bank tal-pjazza in-naha tal-lemin tieghu?
3. Min x'hiex ilmenta dak il-barrani?
4. Ghaliex kien qed ihossu barrani fdik il-belt u fl-ibliet kollha tad-dinja?
5. X'kellu bzonn dak il-barrani?
6. X'offrielu il-kittieb ta' din l-istorja?
7. Accettahom il-flus li tah?
8. X'sejjahlu il-kittieb ta' din il-grajja lil dak il-barrani?
9. Ahna kif qed niccelebrawh il-Milied?
10. F'dawn il-festi li nagħmlu qed ingieghelu lil Gesu` jhoss ruhu barrani?
11. Kif iridni niccelebrawh il-Milied?
12. X'ser nagħtuh lil Gesu` f'dan il-Milied li issa wasal daqstant fil-qrib?